

Landbruks- og Matdepartementet
Postboks 8007,
Dep. 0030 Oslo

Kristian Augustsgt. 7A
P.b. 6784 St.Olavs plass
0130 Oslo
Tlf: 22 36 36 41
Faks: 22 20 06 66

sabima@sabima.no
www.sabima.no
org.nr: 980202062
bankgiro: 5010 05 02671

Oslo, 29.09.2005

Hørings svar – Forskrift om berekraftig skogbruk

Enkelte naturtyper som tidligere var ganske vanlige har blitt sterkt redusert i Norge. Dette har ført til en negativ bestandsutvikling med stadig mindre og mer spredte populasjoner for en rekke arter. For å bøte på denne negative trenden er det et nasjonalt, så vell som internasjonalt, mål å stoppe tapet av biomangfold innen 2010. Dette er et ambisiøst mål som krever omfattende endring i lover, forskrifter og handlingsmønster. SABIMA har lest framlagte forslag til "Forskrift om bærekraftig skogbruk". Vårt høringssvar konsentrerer seg om kapittel 2. Miljøomsyn, som verken er presist eller omfattende nok til at skogsektoren kan gi sitt bidrag til å nå 2010-målet.

§ 2-1 Hovedprinsipp

I § 2-1 heter det "... skal det takast nødvendig omsyn til biologisk mangfold, ..." uten at "nødvendig omsyn" blir tilfredsstillende definert i påfølgende §§. Slik kapittel to framstår i høringssnotatet gis det svake signaler om hva departementet mener er "nødvendig omsyn". Dermed vil forskriften, noe avhengig av tolkning, gi liten effekt for biomangfoldet. Skal tapet av biomangfold stoppes trengs det klarere regler for hva som skal og ikke skal gjøres. Slik miljøkapittelet framstår i høringssnotatet er det et stort missforhold i detaljeringsgrad og målbarhet i dette i forhold til §§ i kapitel 3 og 4. SABIMA foreslår derfor noen endringer i §§ i kapittel 2 og at første setning i § 2-1 byttes til:

"Ved gjennomføring av skogbrukstiltak skal det kunne dokumenterast at tiltaket ikkje gjer høva ringare for biomangfoldet, samt takast nødvendige omsyn til friluftsliv, landskap og kulturverdiar i samsvar med skogbrukslova sine føresegner."

§ 2-2 Miljødokumentasjon og miljøregistreringer

SABIMA er svært positiv til kravet om at hogst normalt bare skal kunne skje i områder der det er gjennomført miljøregistreringer. Krav om at skogeier må ha skaffet seg en oversikt over miljøkvaliteter på eiendommen er et viktig skritt mot et bærekraftig skogbruk. Det er også bra at departementet henviser til miljøinformasjonslova og på den måten presiserer at dette er informasjon resten av samfunnet også skal kunne ta del i.

For områder der det ikke er foretatt registreringer viser lovforslaget til Levende Skog og prosedyrer i forbindelser med denne frivillig sertifiseringsordningen. Dette er en utilfredsstillende forankring for norsk lovverk. Føre-var-praksisen i Levende Skog er høyst varierende og foregår i mange tilfeller helt uten naturfaglig kompetanse. Denne praksisen kan ikke være tilfredsstillende for norsk lovgivning. Det må være et mål at mest mulig av norsk skogbruk foregår etter en oversiktlig plan der hensynene til miljøverdiene er synliggjort. Uten sterkere føringer i lovverket om dette risikerer vi at mange skogeiere dropper kartleggingen. SABIMA foreslår derfor at siste setning i §2-2 endres til:

”Ved hogst i område der slike registreringar enno ikkje er gjennomførte, skal personell med naturfaglig kompetanse vurdere miljøeffektene av en eventuell hogst.”

§ 2-3 Miljøomsyn ved skogbrukstiltak

For at miljøforskrifta skal bidra til å stoppe tapet av biomangfold innen 2010, må den være tydelig på hva som skal og ikke skal gjøres innenfor de områdene skogbruket påvirker biomangfoldet negativt. SABIMA ser behov for å være mer konkret enn det høringsnotatet legger opp til og har følgende kommentarer og forslag:

Viktige livsmiljø

I forslag til forskrift heter det at ”... skal skogeigaren sørgje for at verdiane i viktige livsmiljø som er utvalde ... blir tekne vare på”. I forhold til gjeldende kunnskap og praksis er dette et alt for svakt krav. Forskning har gitt retningslinjer for hva som må til av død ved og gammel skog for å ivareta biomangfoldet i skog. I følge Hanski og Walsh (2004) må det på landskapsnivå være 20 – 30 m³ dødt virke pr hektar (dagens situasjon i Norge er 7 – 10 m³/ha), mens andelen ”natural and semi-natural forest” må være over 10 – 20 % av den produktive skogen. I sær i lavlandet og på gode boniteter er det langt lavere andel med gammel skog i Norge. Skal tapet i biomangfold stanses må derfor skogene restaureres tilbake til dette minimumsnivået.

Å henvise til utvalgte biotoper er også et for svakt styringssignal. Skogeierforeningene har jamt over lagt seg på den linjen at skogeiere flest ikke skal få mer enn én prosent nøkkelbiotoper på sin eiendom. Mange eiere får også mindre enn dette. I tillegg er SABIMA kjent med at også topp prioriterte områder blir slettet fra kartene. Derfor må forskriften inneholde både et krav om minimum andel av nøkkelbiotoper, samt at topp rangerte områder alltid skal ivaretas.

Forslag til ny tekst for første ledd:

”Skogeigar skal ivareta alle topp rangerte livsmiljø på sin eiendom. Utover dette skal minimum 5 % av produktiv skog settes av som viktige livsmiljø. Eventuell skjøtsel av utvalgte livsmiljøer skal bare skje etter dokumentert behov for skjøtsel i forhold til biomangfoldet i miljøet. Utvalgte livsmiljøer skal være arealrepresentative for de boniteter og skogtypar som er på eiendommen.”

Livsløpstre

SABIMA støtter forslaget om livsløpstrær. Dette er et av de miljøtiltakene, i tillegg til kantsoner og nøkkelbiotoper, som vil ha størst positiv effekt for biomangfold. I forhold til Levende Skogs sine standarder legger forslaget til forskrift seg på minimumsalternativet. Da dette er blant de tiltakene som er lettest å gjennomføre ber SABIMA departementet vurdere om en ikke skal legge seg på Levende Skogs øvre nivå, ti trær per hektar.

For å unngå spredning av introduserte arter og gener bør siste setning i avsnittet lyde:

”Livsløpstrea skal bestå av stedeagne arter og genmateriale og skal primært veljast blant dei eldste og største trea i bestandet.”

Hogstføring

SABIMA støtter også intensjonen som ligger bak forslaget om bruk av lukkede hogster. Som kjent førte overgangen fra tidligere tiders plukk- og bledningshogster til bestandsskogbruket til store strukturelle endring i skogene. Denne endringen reduserte artsantallet for en rekke gammelskogsarter som er avhengig av en flersjiktet skog og/eller de fuktighetsforholdene en slik skog kan gi. Med unntak av skjermrestilling, som kun

har noe økologisk betydning i de få årene skjermen står, vil lukkede hogster derfor bedre forholdene for slike gammelskogsarter. Imidlertid er det også på dette området visse minimumsterskler for å oppnå ønsket effekt. For flere av de aktuelle artene går det en nedre grense på mellom 20 og 30 prosent skog med sjiktet struktur for at de skal kunne bruke landskapet. I denne sammenheng er lukkede hogster et virkemiddel og ikke et mål i seg selv. Forskriften bør derfor inneholde en målformulering som angir hvilke arealandeler skogeierne må forholde seg til. I denne sammenheng er det viktig å også nevne tynninger. Det er gjennom tynning forholdene legges til rette for framtidige lukkede hogster. Om ikke dagens tynningspraksis endres, vil mulighetene for å øke omfanget av slike lukkede hogster være lite.

SABIMA foreslår derfor at følgende setning føyes til avsnittet:

”Hogster og tynninger skal gjennomføres slik at flersjiktet skog utgjør, eller på sikt vil utgjøre, minimum 25 % av produktiv skog på eiendommen.”

Kantsoner

SABIMA stiller seg også bak avsnittet om kantsoner. I sær gjelder dette langs vann og vassdrag, samt i og rundt myrer og sumpskog, der skogen er de naturlige korridorene i det opprinnelige landskapet. I tillegg er det mange arter som har hele eller deler av sin livssyklus i slike fuktige områder. Å beholde denne skogen intakt, og i sær om den etter hvert inneholder en høy andel gamle trær, vil bedre forholdene for mange arter. Selv om kantsoner mot annen mark også har økologiske effekter, er det en god forvaltning av de fuktighetsnære kantsonene som vil ha størst effekt for biomangfoldet. Derfor er det bra at forskriften legger opp til at målet er å opprettholde kantsonenes ”økologiske funksjon”. Imidlertid er det på langt nær alle som har kjennskap til hvilke økologiske funksjoner en slik kantson har, slik at dette må konkretiseres. SABIMA foreslår derfor at følgende setning / opplisting settes mellom første og andre setning i avsnittet:

”Mot vann, vassdrag, myr og sumpskog har kantsonen følgende økologiske funksjoner som skal oppfylles:

- Gi skygge og derved regulere lys og temperaturforhold
- Produsere føde til vannlevende organismer i form av strø og smådyr
- Produsere gamle trær samt død ved til både land- og vannlevende organismer
- Filtrerer næringssig fra hogst
- Være leveområde for fuktighetskrevende arter
- Skaper korridorer i landskapet”

Da slike kantsoner vil kunne virke både som ”viktig livsmiljø” og være leveområde for gammelskogsarter bør kantsoner bredere enn 20 meter kunne regnes med både som ”viktig livsmiljø” og areal ”flersjiktet skog”. SABIMA foreslår derfor følgende tillegg:

”Kantsoner bredere enn 20 meter kan regnes med som areal ”flersjiktet skog”. Om kantsonene settes av urørt kan de også regnes med i areal ”viktig livsmiljø”.

Grøfting

SABIMA stiller seg ubetinget bak forbudet mot nygrøfting av myr og sumpskog, men vil be departementet vurdere om forbudet ikke også burde gjelde for sumpskog som nok har vært grøftet en gang for én

mannsalder eller to siden, men som gradvis kan ha restaurert seg selv til en mer opprinnelig tilstand. I så fall kan det henges på en setning:

”Det samme gjelder for sumpskog som ikke har vært grøftet de siste 50 år.”

Treslagsskifte og skogreising

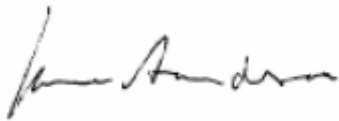
I forbindelse med treslagsskifte og skogreising har det stort sett vært brukt fremmede treslag. Dette har fullstendig endret økologien i de aktuelle plantefeltene og er på grunn av omfang og spredning en trussel mot biomangfoldet. I denne sammenheng er det viktig å huske at problemstillingen rundt fremmede arter ikke handler om landegrenser, men om økologiske barrierer. Derfor er også gran en introdusert art de fleste steder på Vestlandet og nord for Saltfjellet. Med de økologiske endringene fremmede treslag medfører og de forpliktelser vi har gjennom Rio-konvensjonen, artikkel 8h), hadde derfor SABIMA forventet klarerer retningslinjer for bruk av slike treslag i en miljøforskrift.

For å fange opp problemene med gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde må ordet ”utenlandske” bytte ut med ”fremmede” i setningen ”Bruk av utenlandske treslag kan berre ...”.

For å få bukt med den ukontrollerte spredningen som nå skjer av fremmede treslag - inntil 400 planter pr m² og spredning opptil åtte km fra mortreet, i følge SKOGFORSK - må ansvaret for å begrense dette plasseres. Om ikke legges det opp til en stilltiende aksept for at fremmede treslag skal få dominere store deler av vår kystnatur i løpet av én til to tregenerasjoner. SABIMA foreslår derfor at bestemmelsen styrkes med følgende setninger:

”Ved bruk av framande treslag plikter grunneigar å påse at treslaga ikkje sprer seg ut frå plantefeltet. Om grunneigar unnlater å fjerne uønsket foryngelse etter påtale fra kommunen, kan kommunen sette i gang tiltak på grunneierens bekostning.”

Vennlig hilsen

Rune Aanderaa
Daglid leder

Litteratur:

Ilka Hanski & Marcus Walsh (2004), How much, how to? –Practical tools for forest conservation. BirdLife, European forest task force. Evnt:

http://www.sabima.no/Sagt_og_gjort/skograpport_birdlife.htm